

1. Баран О. Літературний романтизм: ідеологія, естетика, стиль// Дивослово. – 2011. №3 – 35-46с.
2. Левчук Л.Т. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібн. / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ: Либідь, 2000. – 520 с.
3. Левчук Л.Т. Історія світової культури: Навч. посібн. / Керівник авт. Колективу Л.Т. Левчук. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 400 с.
4. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література ХІХ сторіччя: Доба романтизму. – Тернопіль: Богдан, 2001. – 416 с.
5. Шейко В.М. Історія світової культури: Навч. посібн. / В.М.Шейко, О.А.Гаврюшенко, О.В.Кравченко; Наук. ред. В.М.Шейко. – К.: Кондор, 2006. – 408 с.

Віталій Гончарук

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ: НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

Екологічна освіта є сукупністю екологічних знань, екологічного мислення, екологічного світогляду, екологічної етики, екологічної культури. Головні завдання екологічної освіти такі: оволодіння науковими знаннями про довкілля, про складні взаємозв'язки у природі, що склалися упродовж тривалого історичного розвитку; формування знань і вмінь дослідницького характеру, спрямованих на розвиток інтелекту, творчої і ділової активності; розуміння сучасних проблем навколишнього природного середовища і усвідомлення їх актуальності для себе; формування екологічної свідомості та культури особистості.

Проблемою підвищення рівня екологічної культури молоді займаються такі вчені, як І. Абалкіна, І. Моткін, С. Куркуленко, Л. Курняк, Н. Науменко, В. Процюк. Науковці вважають, що необхідність виховання екологічної культури в молоді пов'язана саме з реакцією на глобальну екологічну кризу. Негативні зміни у природному середовищі під тиском сукупної дії виробничих чинників істотно прискорились у останні десятиріччя. Тобто, збереження життя на землі залежить тепер безпосередньо від рівня і темпів виховання екологічної культури в молоді, особливо у студентів природничих факультетів закладів вищої освіти України та за кордоном.

Учені Т. Гардашук, Ф. Гіренко, Е. Гірусов, М. Гусев, І. Зверев, Ф. Канак, М. Кисельов, Ю. Козлов, В. Крисаченко, М. Хилько, Л. Юрченко активно розробляють методологічні, теоретичні й організаційні основи екологічної освіти та виховання. Виконано ряд інноваційних досліджень,

спрямованих на визначення принципів екологічного виховання, здійснення цілісного підходу до розвитку особистості з урахуванням її вікових й індивідуальних особливостей, вивчення особливостей екологічного виховання молоді, підвищення загальної культури вчителів-практиків. Розроблено теоретичні основи оцінки якості екологічної освіти в школі, створено методичні матеріали для учнів з екології на рівні знання, пояснення, практичних дій, а також ціннісних орієнтацій [3].

Екологічна освіта (англ. environmental education) – це організовані зусилля для вивчення особливостей функціонування природних середовищ і, зокрема, здатності людини управляти поведінкою й екосистемами для сталого розвитку та життя. Така освіта використовує процеси, які залучають студентів природничих спеціальностей до спостереження, вимірювання, класифікації, експериментування, що допомагають в обговоренні, виведенні, прогнозуванні й інтерпретації даних про екологічні проблеми.

ЮНЕСКО підкреслює роль екологічної освіти у забезпеченні майбутнього розвитку та якості життя шляхом охорони навколишнього середовища, подолання бідності, мінімізацію нерівності та забезпечення сталого розвитку [7].

За останні роки у нашій країні розроблено програми й концепції розвитку екологічної освіти і виховання, видано посібники й підручники з екології, створено десятки кафедр і факультетів екологічного профілю в інститутах та університетах, започатковано багато журналів загальноекономічного, еколого-економічного, еколого-географічного змісту («Ойкумена», «Світ у долонях», «Пролісок», «Паросток», «Рідна природа» та ін.). Ще в 1975 р. учасники Міжнародного семінару з проблем екологічної освіти (Белград, Югославія) запропонували глобальну схему цього педагогічного явища. Відповідно до вказаної схеми головною метою екологічної освіти має бути формування в населення планети усвідомлення того, що довкіллям необхідно опікуватися й що для цього треба мати відповідні знання, досвід, уміння, мотивації та зобов'язання як для індивідуальної, так і для колективної роботи, задля порятунку біосфери і запобігання майбутнім екологічним катастрофам [2].

На сьогоднішній час в Україні зволікають із прийняттям закону «Про екологічну освіту» (хоча проект Закону існує ще з 2002 року), розробленням і прийняттям Концепції освіти для сталого розвитку. Досі екологічна освіта України продовжує базуватись на засадах підходу до природи як до невичерпного ресурсу без врахування катастрофічних наслідків такого підходу. А ці наслідки вже призвели до незворотних змін і потребують докорінної перебудови підходів до формування як загальних засад екологічної освіти, так і до підготовки «екологів-професіоналів» для всіх ланок і систем господарювання та забезпечення належного рівня техногенно-екологічної безпеки життєдіяльності.

На сучасному етапі реформування освіти має утвердитися нова позиція стосовно екологічної освіти як до інструменту соціалізації індивідуума, його адаптації до життя в урбанізованому середовищі в умовах розвитку громадянського, інформаційного суспільства. Такий підхід до розуміння екологічної освіти дає змогу представити її як нову освітню галузь із надпредметними функціями, спрямованими на формування ціннісних орієнтацій ставлення до навколишнього середовища: природного і штучного – перетвореного людською діяльністю, та внутрішнього світу самої людини, її здоров'я, духовних і матеріальних потреб. Екологічна освіта повинна отримати статус стратегічної, масштабної, пріоритетної галузі з розширеним і оновленим змістом, формою і методами навчання [4].

Екологічну освіту розглядають як систему знань про глобальні умови існування живого, комплекс просвітницьких і педагогічних заходів для формування природоохоронної свідомості, а на її основі – мотивації до відповідної діяльності. Її особливість полягає в організації навчання всіх верств населення різних соціальних груп для усвідомлення причин глобальних екологічних змін у навколишньому середовищі і шляхів їх подолання [1, с. 59]. Незважаючи на те, що значення освіти як стратегічного чинника національної безпеки та подолання глобальної кризи цивілізації постійно підкреслюється у наукових дослідженнях провідних учених сучасності, необхідно констатувати, що це становище в сучасному суспільстві ще належно не усвідомлено. Тому екологічна освіта ХХІ ст. повинна стати новим сенсом, філософією і метою сучасного освітнього процесу як єдиного можливого засобу продовження і розвитку людської цивілізації.

Екологічна освіта – це засіб пізнання світу, який не можна відірвати від дійсності, це процес, який відбувається повсякчас. Для виховання досконалої особистості необхідно максимально збалансувати соціальні, економічні й екологічні умови, якими Україна, на жаль, не може похвалитися.

Відповідно до ініціативи ЮНЕСКО кожна держава розробляє свою національну програму екологічної освіти, яка, крім загальнонаукових підходів, ґрунтується ще й на традиціях окремих народів, передусім у гуманітарній сфері. І як результат, у багатьох розвинених країнах питання щодо місця й правомірності екологічної освіти й виховання в загальній системі освіти зі сфери довготривалих дискусій успішно змістилося в площину практичної реалізації. Прикладом є такі країни, як Німеччина, Фінляндія, Ізраїль, Японія, Канада [5, с. 113].

На основі провідних принципів екологічної освіти визначено її цілі. Це, передусім: а) дати можливість людині зрозуміти складний характер навколишнього середовища, яке є результатом взаємодії його біологічних, фізичних, соціальних, економічних і культурних чинників; б) сприяти

усвідомленню важливості навколишнього середовища для економічного, соціального і культурного розвитку [6, с. 254].

Отже, екологічна освіта розвиває комунікативні можливості людини через сучасний інформаційно-зв'язковий мінімум кожної людини. Екологічна освіта у закладах вищої освіти підпорядковується основній меті – дати молоді світоглядні цінності. Тому предмет «Екологія» має бути віднесеним до базових дисциплін гуманітарного циклу.

Список використаних джерел:

1. Абрамова Н. Т. Ценности образования: новые технологии и неявные формы знания / Н. Т. Абрамова // Вопросы философии. – 1998. – № 6. – С. 58-65.
2. Курняк Л. М. Формування екологічної культури як пріоритет сучасної екологічної політики / Л. М. Курняк // Мультиверсум. Філософський альманах. – К.: Центр духовної культури, 2006. – № 56. – С. 1-3.
3. Маслова Н. В. Ноосферное образование: научные основы. Концепция. Методология. Технология / Н. В. Маслова. – М.: [б. и.], 2002. – 342 с.
4. Резолюція учасників Всеукраїнського екологічного форуму «Екологічна освіта для сталого розвитку: проблеми, пошуки, інновації» Київ, 4-5 березня 2015 р. – <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2015/01/4-5-03-2015.pdf>
5. Січко І. Особливості екологічної освіти у вищих навчальних закладах зарубіжних країн / І. Січко, І. Юрченко // Порівняльно-педагогічні студії. – 2011. – № 1 (7). – С. 111-116.
6. Юрченко Л. І. Екологічна культура в контексті екологічної безпеки / Л. І. Юрченко. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2008. – 296 с.
7. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. 2014a. Ecological Sciences for Sustainable Development. – <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/ecological-sciences/capacity-building-and-partnerships/educational-materials/>

Юлія Горбань

Науковий керівник: к. п. н., доц. Саєнко Т.В.

ВИШИВКА ХРЕСТИКОМ ТА ЇЇ ВИВЧЕННЯ МАЙБУТНІМИ УЧИТЕЛЯМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Сучасна система навчання та виховання спрямована на формування розвиненої особистості, яка наділена національною свідомістю, гідністю, прагненням зберегти й примножити національну культуру.